

V. A. KOSKENNIEMEN RAHASTO

Runoilijaprofessoria ja rehtoria muistaen

Rahasto on perustettu Turun yliopiston aloitteesta entisen rehtorin V. A. Koskenniemen 100-vuotispäivän muistoksi 1985. Sen tuotosta jaetaan vuosittain apurahoja Turun yliopiston kotimaisen kirjallisuuden alan ansiokkaille tutkijoille.

Veikko Antero Forsnäs syntyi Oulussa 8.7.1885 opettaja Anders Forsnäs ja Aina Maria Forsnäs (o.s. Hällberg) perheen keskimmäiseksi lapseksi. Lapsuusaikaa leimasi köyhyys, sillä isä kuoli pojan ollessa vain 2,5-vuotias. Nuori leski ei solminut koskaan uutta avioliittoa, vaan asui lapsineen äitinsä ja kolmen naimattoman sisarensa luona. Veikko-poika varttui perheen ainoana miespuolisena jäsenenä, mikä yhdessä vaatimattomien kotiolojen kanssa ruokki hänen luovuuttaan ja viitoitti tietä toimeliaseen elämään.

Valmistuttuaan ylioppilaaksi Oulun lyseosta 1903 hän aloitti opintonsa Keisarillisen Aleksanterin yliopiston (nyk. Helsingin yliopisto) historiallis-kielitieteellisessä tiedekunnassa. Snellmanin päivänä 1906 sukunimi Forsnäs vaihtui suomenkieliseksi Koskenniemeksi. Samana vuonna V. A. Koskenniemi teki läpimurtonsa esikoisrunokokoelmallaan Runoja. Vuotta myöhemmin hän valmistui filosofian kandidaatiksi.

V. A. Koskenniemi alkoi saavuttaa mainetta Suomen kansallisorunilijana 1910-luvun lopulla. Lehtimiehenä, kriitikkona ja vapaana kirjoittajana toiminut Koskenniemi kutsuttiin Turun Suomalaisen yliopiston kotimaisen ja yleisen kirjallisuustieteen professoriksi 1921. Lahjoitusviran ehtona oli, että oppituolin ensimmäiseksi haltijaksi on nimitettävä Koskenniemi. Hän otti viran vastaan ja muutti Turkuun vastaviihityn vaimonsa Vieno Koskenniemen (o.s. Pohjanpalo, 1897–1990) kanssa 1922. Pariskunnalle syntyi kaksi lasta: Inga Katharina eli Inna (1923) ja Hannu Antero (1924).

Runoilijaprofessorin akateeminen urakehitys oli nopeaa, ja hän toimi myös Turun yliopiston vararehtorina ja rehtorina 1924–1932. Koskenniemi ei koskaan väitellyt tohtoriksi, mutta hän sai kunnia-tohtorin arvon sekä Helsingin, Tarton että Turun yliopistoista (1927, 1929 ja 1955).

V. A. Koskenniemi oli 1900-luvun alkupuolella suomalaisen kulttuurielämän huomattavimpia vaikuttajia. Hänen mittava tuotantonsa käsittää kymmenen runokokoelman lisäksi aforismeja, matkakirjoja, esseitä, monografioita, omaelämäkerrallisia muistelmia ja useita suomennoksia.

Turun yliopiston arkisto

Hänen runojaan on sävelletty sadoiksi lauluiksi, joista on tullut osa suomalaiskansallista identiteettiä. Tunnetuimman sanoituksensa hän on tehnyt Sibeliuksen Finlandia-hymniin.

Teksteillään Koskenniemi osallistui myös päivänpolitiikkaan. Kulttuuripolitiikassa hän pysyi keskustelun – ja ajoittain väittelyn ja vastustuksenkin – keskipisteessä. Vahvasti arvokonservatiivisen oikeistolaisen vakaumuksensa takia hän kohtasi 1930-luvulta lähtien kritiikkiä vasemmistolaisien keskuudessa. Sodan jälkeen Koskenniemen arvostelijoihin liittyivät myös nuoret modernistit, joille hänen runonsa edustivat vanhentuneita tyyliisuuntia.

Koskenniemi erosi professorin virastaan 1948, kun hänet nimitettiin Suomen Akatemian ensimmäiseksi kirjailijajäseneksi ja akateemikoksi. Koskenniemi jäi eläkkeelle Suomen Akatemiasta 1955 mutta säilytti vaikutusvaltaisen aseman suomalaisessa kulttuurielämässä elämänsä loppuun asti. Koskenniemellä oli lukuisia luottamus- ja edustustehtäviä. Hän oli mm. Kordelinin säätiön, WSOY:n ja Uuden Suomen johtokunnan jäsen sekä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kunniajäsen. Hän toimi aktiivisesti eri kirjallisuusjärjestöissä kuten Suomen kirjailijaliiton puheenjohtajana, Weimarin kirjailijaliiton varapresidenttinä ja kansainvälisen P.E.N-klubin suomalaisedustajana.

V. A. Koskenniemi kuoli 4.8.1962 Turussa, missä hänen nimeään kantaa Koskenniemen katu, jonka varrelle on pystytetty hänen muistomerkkinsä Muusat.

Osuuskunta Sigillum / Liisa Seppänen

Turun Yliopistosäätiö

Turun Yliopistosäätiön tarkoitus on edistää ja tukea Turun yliopiston toimintaa. Säätiön tärkein toimintamuoto on sen yleis- ja nimikkorahastot, joiden tuotosta säätiö jakaa apurahoja. Rahastojen yhteenlaskettu koko on noin 50 miljoonaa euroa.